

SELETUSKIRI**Keskkonnaministri 13.10.2016 määruse nr 35 muutmise määruse juurde****1. Sissejuhatus**

Eelnõuga muudetakse Keskkonnaministri 13.10.2016 määruses nr 35 „Toetuse andmise tingimused avatud taotlemise korral meetmes „Kaitsealuste liikide ja elupaikade säilitamine ning taastamine” tegevuste „Kaitstavate elupaikade taastamine“ ja „Poollooduslike koosluste hooldamiseks vajaminevad investeeringud“ raames“ (edaspidi määrus) toetuse kasutamise tingimusi ning luuakse võimalus saada taastamistöödeks toetust kulude lihtsustatud hüvitamise viisil. Lisaks antakse võimalus saada toetust ka äriühingutele ning muuta näitajaid juhul, kui nende muutmine ei takista projekti eesmärgi saavutamist.

Eelnõu ja selle seletuskirja koostasid Keskkonnaministeeriumi eelarve- ja strateegiaosakonna peaspetsialist Eerika Purgel (e-post: eerika.purgel@envir.ee, tel: 626 0709) ja õigusosakonna jurist Rene Lauk (e-post: rene.lauk@envir.ee, tel: 626 2965). Riigiabi reeglite kohase vastavusanalüüsi ja ekspertiisi teostas eelarve- ja strateegiaosakonna peaspetsialist Hannes Aarma (e-post: hannes.aarma@envir.ee, telefon: 626 0732).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu 1. punktiga muudetakse määruse § 2 punkti 7 ning antakse võimalus saada toetust ka loomaveokäru ja pargase soetamise jaoks. Täna ei eksisteeri maal sellist hajusat kariloomade pidamist nagu vanasti ning veel säilinud loomapidamine on koondunud pigem vähestesse üksustesse hea infrastruktuuriga asukohtades. PLK-d asuvad neist punktidest aga tihtipeale kaugel, mistõttu on vajalik loomade transportimise võimekuse suurendamiseks loomaveokäru soetamise toetamine. Loomaveo pargas on vajalik loomade ja niidutehnika transportimiseks väikesaartele, kuhu puudub muu ühendus nimetatud asjade transportimiseks.

Eelnõu 2. punktiga muudetakse § 5 lõiget 5, kuna pole võimalik kehtivas määruses toodud veiste alumise vanusepiiri enam arvesse võttes soetada. 10 kuuse veise soetamisega tagatakse loomade heaolu. Turu situatsioon on muutunud, kuid loomad peavad olema ikkagi piisavalt vanad, sest projektialal ei ole loomade pidamiseks üldjuhul tavatingimusi. Toetamisel tuleb KIKil hindamisel arvestada toetuseala säilitamiseks vajaliku karjatamiskoormuse olemasolu tagamisega. Kuna on võimalik soetada eri vanuselisi loomi, siis on oluline toetuse andmisel arvestada, et ei ole üle – ega ala karjatamist. Kui loomadega taastatakse, siis tuleb ette näha ka jooksvalt karjatamiskoormuse vähenemisel lisaalade kasutamise võimalus.

Eelnõu 3. punktiga lisatakse juurde § 5 lõige 5¹ kuna ühikuhinna alusel ei ole võimalik anda juba taastamisel või hoolduses olevale alale toetust. Mõeldud on, et projektiala ei ole saanud taastamiseks toetust struktuurivahenditest, LIFE-st, KIK keskkonnaprogrammist, pole saanud loodushoiutoetust ega hooldamiseks saanud PRIA poolt makstavat PLK hooldustoetust ega saanud toetust ka muudest allikatest. See on vajalik selleks, et meie poolt antav toetus oleks kuluefektiivne ning me ei toetaks üksiku puu eemaldamist, vaid toetus on mõeldud esmaseks taastamiseks (mitte järeltaastamiseks) kogu ulatuses.

Eelnõu 4. punktiga muudetakse § 8 lõiget 2 punkti 2 ning võimaldatakse personalikulu saada ühtse määra alusel. Ühtse määra kasutamisel tuleb arvestada, et ühtse määra omaosalus on alati ka vajalik panustada. Ühendmääruses § 10¹ on toodud, et projekti otseste personalikulude hüvitamine projekti ülejäänud otsestest kuludest ühtse määra alusel ning toetuse andmise tingimuste õigusaktis võib ette näha, et projekti otsesed personalikulud võib hüvitada

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikli 68a lõike 1 kohaselt (edaspidi *ÜSM*). ÜSM 68a lg 1 on toodud, et tegevuse otsesed personalikulud võib arvutada ühtse määra alusel, ulatudes kuni 20 %-ni selle tegevuse otsestest kuludest ilma personalikuludeta. Liikmesriigilt ei ole nõutud arvutuste tegemist kohaldatava määra kindlaksmääramiseks, tingimusel et tegevuse otsesed kulud ei sisalda ehitustööde riigihankelepinguid, mille maksumus ületab direktiivi 2014/24/EL artikli 4 punktis a sätestatud piirmäära.

Järgnevalt on esitatud kulude jagunemine maksimaalse personalikulu näitel.

Abikõlblik kulu käesoleva määruse § 5 lõike 1 punkti 1 osas:	E-toetuses: abikõlblik (AK) kulu kokku	E-toetuses: planeeritav AK ÜF toetuse summa (85%)	E-toetuses: Planeeritav AK OF toetuse summa (15%)
Personalikulu	2360,00	2006,00	354,00
Abikõlblik kulu käesoleva määruse § 5 lõike 1 punktide 2-5 osas:	E-toetuses: abikõlblik (AK) kulu kokku	E-toetuses: planeeritav AK ÜF toetuse summa (85%)	E-toetuses: Planeeritav AK OF toetuse summa (15%)
Personalikulu	4000,00	3400,00	600,00

Eelnõu 5. punktiga muudetakse § 9 lõike 2 sõnastust, kuna personalikulu toetamist muudetakse, siis eemaldatakse sellest punktist maksimaalne personalikulu toetamise summa ning selguse huvides lisatakse sellesse punkti, et personalikulu on toetatav, kui taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud toetuse suurus on vähemalt 25 500 eurot § 5 kohaste toetatavate tegevuste elluviimiseks.

Eelnõu 6. punktiga muudetakse § 9 lõike 5 sõnastust, kuna kehtestati uus Keskkonnaprogrammist antava toetuste kord. Kehtivas määruses viidatud keskkonnaministri 17. veebruari 2006. a määruse nr 13 „Keskkonnakaitse valdkonna projekti rahastamise taotluse kohta esitatavad nõuded, taotluste hindamise tingimused, kord ja kriteeriumid, otsuse tegemise, lepingu täitmise üle kontrolli teostamise ning aruandluse kord” on tänaseks kehtetu.

Eelnõu 7. punktiga muudetakse § 9 lõike 7 esimest lauset, et oleks selgemini reguleeritud, et voo saab välja kuulutada määruses nimetatud teatud tegevustele. Kuna toetuse saamisel on oluline projektiala kaardistamine, mõõdistamine ja toetuse saajate nõustamise korraldamine, siis fikseeritakse rakendusasutuse juhi poolt taotlusvooru välja kuulutamisel, milline asutus midagi tegema hakkab.

Eelnõu 8. punktiga täiendatakse § 9 lõikega 8, mille kohaselt asutakse käesoleva määruse § 5 lõike 1 punkti 1 erinevatele elupaigatüüpide lõikes kasutama standardiseeritud ühikuhinda. Huvi toetuse vastu on küll eeldatust olnud senini natuke väiksem, kuid seetõttu võiks eeldada huvi kasvu toetuse taotlemisel ja tegevuste elluviimisel kulude lihtsustatud hüvitamisviisi kasutusele võtmisest, sest see vähendab toetuse saajate projekti elluviimiseks tehtavaid halduskulusid. Ühikuhinna saamiseks koostatud analüüs on lisatud seletuskirja lisana.

Eelnõu 9. punktiga täiendatakse § 9 lõikega 9, kus selgitatakse, et kui toetuse saajal on õigus saada toetust ka käibemaksu osas, kui ta arvestab Ühendmääruse § 4 p 11 tooduga.

Eelnõu 10. punktiga täiendatakse § 9 lõikega 10, kuna struktuuritoetuse register ei võimalda alla 1 hektari toetust fikseerida, siis saab taastamistegevusel olla minimaalne toetuse suurus alates 1 hektarist.

Eelnõu 11. punktiga täiendatakse § 9 lõikega 11, kuna toetus loetakse tulumaksu seaduse § 12 lõike 1 punkti 7 järgi isiku tuluks, mistõttu maksustatakse tulumaksuga füüsilistele isikutele makstav toetus tulumaksu seaduse § 19 lõike 2 kohaselt. Tulumaksumäär on 20 protsenti. Tulumaksu peab kinni KIK enne toetuse väljamaksmist. KIK esitab asjakohased andmed Maksu- ja Tolliametile.

Eelnõu 12. punktiga täiendatakse § 10 lõiget 1 punktiga 3 ja 4 ning lisatakse juurde võimalus ka füüsilistel isikutel ning §5 lõike 1 punktis 1 toodud tegevuste jaoks toetust taotleda ka füüsilisest isikutel ettevõtjatel ja äriühingutel. Siiani sellist võimalust ei olnud, kuid paljud poollooduslike koosluste hooldajad ning potentsiaalsed taastajad on äriühingud, kes on huvi avaldanud riigile olulise tegevuse läbiviimiseks toetust saada. Kuna nimetatud tegevuse raames läbiviidavate tööde jaoks antakse toetust standardiseeritud ühikhinna alusel, ei ületa toetus tööde turuhinda ega anna seetõttu ühelegi toetuse saajale, sh äriühingule tema majandustegevuses (selle olemasolu korral) majanduslikku eelist. Sel põhjusel ei ole antava toetuse puhul tegemist riigiabiga.

Eelnõu 13. punktiga täiendatakse § 17 lõiget 10, et võimaldada rakendusüksusel anda toetust vaid taastatud hektarite alusel.

Eelnõu 14. punktiga tunnistatakse kehtetuks § 19 lõige 1². Sellega antakse võimalus taotluse rahuldamise otsusega kinnitatud projekti tulemus- ja väljundnäitajate ning sihttasemete muutmiseks. Iga muudatus projektis tuleb eelnevalt rakendusüksusega kooskõlastada, kes omakorda peab enne kooskõlastuse andmist toetuse saajale, saama selleks nõusoleku rakendusasutusele. Toetuse saajal on lubatud projekti elluviimise ajal ja viie aasta jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõpust projekti alade asendamine rakendusüksusega eelnevalt kooskõlastatult.

Kui toetuse saaja soovib toetusest soetatud taristut, töövahendit, karja või traktorit kasutada väljaspool projektala asuva PLK hooldamiseks, siis sellest tingitult projekti tulemus- ega väljundnäitajad ei muutu. Selline tegevus tuleb eelnevalt kooskõlastada rakendusüksusega, vastasel korral on selline tegevus toetusest soetatud vara mittesihipärane kasutamine.

Samuti ei ole lubatud muuta töövahendi liiki (näiteks, kui taotluses soovitakse soetada niidukit, siis seda palliveohaagise vastu vahetada ei saa). Kui näiteks planeeritud taastamistöde läbiviimisel biomassi alalt eemaldamise viis ja koht muutub, siis tuleb selline muudatus samuti eelnevalt rakendusüksusega kooskõlastada.

Eelnõu 15. punktiga täiendatakse § 20 lõikega 9, sest luuakse taastamistöode toetamisel võimalus lihtsustatud kulude hüvitamise viisiks.

Eelnõu 16. punktiga täiendatakse § 23 lõikega 2¹, sest luuakse taastamistöode toetamisel võimalus lihtsustatud kulude hüvitamise viisiks.

Eelnõu 17. punktiga täiendatakse § 23 lõikega 3¹, sest luuakse taastamistöode toetamisel võimalus lihtsustatud kulude hüvitamise viisiks. Toetuse saamisel tuuakse toetuse saaja andmed ja asukoht koos elupaigatüübi suurusega välja rakendusüksuse kodulehel.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamise aluseks on järgmised EL-i määrused:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, milles käsitletakse erisätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006.

4. Määruse eelnõu jõustumine ja mõjud.

Määruse jõustumine ja mõjud ei ole muutunud, need on samad, mis algse määruse kehtestamise ajal juba olid. Eelnõu jõustub üldises korras. Järgnevalt antakse ülevaade toetatavate tegevuste jätkamisest: EL loodusdirektiiv (92/43/EMÜ) ja linnudirektiiv (2009/147/EÜ) seavad meile kohustuse kaitsta meie loodusväärtusi kogu EL jaoks aga ka laiemalt. Loodusdirektiivi artikkel 8 sätestab EL poolse kaasrahastamise direktiivi eesmärkide täitmiseks ehk EL kaitsealade võrgustiku Natura 2000 rahastamiseks. 2004. a otsustati mitte luua Natura 2000 rahastamiseks eraldiseisvat EL fondi, vaid integreerida see olemasolevatesse EL fondidesse. Otsus sätestati Euroopa Komisjoni teatises nõukogule ja Euroopa Parlamendile – Natura 2000 rahastamine (KOM(2004)431), mis nägi ette Natura 2000 võrgustiku rahastamise integreerimise olemasolevatesse EL fondidesse (eeskätt Maaelu Arengu Fondi, struktuurifondidesse ja LIFE fondi). Seoses EL finantsperioodiga 2014–2020 on Euroopa Komisjon oma dokumendis COMMISSION STAFF WORKING PAPER FINANCING NATURA 2000 Investing in Natura 2000: Delivering benefits for nature and people (SEC(2011) 1573 final) rõhutanud, et Natura 2000 võrgustiku rahastamiseks tuleb senisest veelgi tõhusamalt kasutada integreeritud lähenemist. Selles dokumendis rõhutatakse, et liikmesriigid peavad järgmisel rahastamisperioodil oluliselt suurendama erinevate EL fondide (EAFRD, ERF, ÜF, EMFF) kasutamist Natura 2000 võrgustiku eesmärkide täitmisel. Lähtudes loodusdirektiivis sätestatud kaasrahastamise nõudest jätkab EK looduskaitse rahastamise integreerimise survestamist erinevatesse EL fondidesse ka tulevikus ehk pärast aastat 2020. Loodus- ja linnudirektiivi eesmärgiks on EL-s ohustatud liikide ja elupaikade soodsa seisundi tagamine. 2019. a hinnati loodusdirektiivi liikide ja elupaigatüüpide seisundit ning leiti, et soodsas seisundis on 56% loodusdirektiivi liikidest ja 57% elupaigatüüpidest. Ülejäänud liikide ja elupaigatüüpide seisund hinnati ebasoodsaks. Seega tuleb direktiivi eesmärkide saavutamiseks rahastada looduskaitset ka pärast aastat 2020 (2023). EL finantsperioodi 2014–2020 järgsete tegevuste rahastamine lepatakse kokku riigi eelarvestrateegia ja riigieelarvete koostamise raames. Mõju valitsussektori eelarvepositsioonile sõltub rahastamisallika valikust.

5. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu koos seletuskirjaga esitatakse arvamuse andmiseks Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 valdkondlikule juhtkomisjonile ning esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumile ning Riigi Tugiteenuste Keskusele.